

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені В.Н. КАРАЗІНА

Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародного бізнесу та економічної теорії

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
дисципліни
РОЗРАХУНКИ ТА ПЛАТЕЖІ В МБ

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)
галузь знань: 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма «Міжнародний бізнес»
вид дисципліни: за вибором
факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладачі:

Доцент кафедри міжнародного бізнесу
та економічної теорії Легостаєва О.О.

РОЗШИРЕНИЙ ПЛАН ЛЕКЦІЙ

Тема 1. Валютні відносини та операції як сфера здійснення міжнародних розрахунків

Визначення сутності міжнародних розрахунків, визначення сутності валютних операцій.

Законодавче регулювання міжнародних розрахунків і валютних операцій.

Зв'язок міжнародних розрахунків з валютними операціями в банківській практиці.

Основні суб'єкти валютного ринку та їх функції: уповноважені банки; уповноважені фінансові установи, Національний банк України.

Нормативно-правове забезпечення і особливості функціонування валютного ринку України.

Поточні торговельні і неторговельні валютні операції.

Перелік операцій, що пов'язані з рухом капіталу, та особливості їх здійснення в Україні.

Тема 2. Основи організації міжнародних розрахунків

Поняття та види міжнародних розрахунків.

Принципи організації міжнародних розрахункових операцій.

Форми міжнародних розрахунків: авансовий платіж, відкритий рахунок, інкасо, акредитив, компенсаційна торгівля.

Способи оплати. Платіжні інструменти. Чинники, що впливають на вибір форми розрахунку.

Правові джерела міжнародних розрахунків: міжнародні конвенції, угоди, національне законодавство, уніфіковані правила та звичаї.

Основні вимоги національного законодавства України щодо організації міжнародних розрахунків.

Тема 3. Валютні рахунки в міжнародних розрахунках

Роль банків і банківських валютних рахунків у міжнародних розрахунках.

Поняття та призначення валютних рахунків.

Види банківських валютних рахунків.

Порядок відкриття та використання поточних валютних рахунків в установах банків.

Види операцій за поточними валютними рахунками.

Тема 4. Особливості документообігу при міжнародних розрахунках

Види документів, які використовуються при міжнародних розрахунках.

Комерційні документи. Транспортні документи. Страхові документи. Фінансові документи: вексель, чек, боргова розписка. Вексель, його природа і обіг. Вексельне право. Векселя прості і переказні. Поняття і необхідність акцепту. Види і функції індосаменту. Строки платежу за векселем, можливості їх пролонгації. Чек, його природа і обіг. Види і функції чека. Значення строку платежу. Правове регулювання чекового обігу.

Правила ІНКОТЕРМС та базові умови постачання. Обов'язки продавця і покупця. Особливості чотирьох груп термінів ІНКОТЕРМС-2010.

Особливості оформлення та руху документів при здійсненні міжнародних розрахунків.

Тема 5. Способи платежів у міжнародних розрахунках

Засоби здійснення міжнародних платежів.

Аванс як найбільш вигідна форма платежів для експортера. Товарна та грошова форми авансу.

Особливості розрахунків через відкритий рахунок.

Здійснення платежів з використанням банківського переказу.

Використання чеків у розрахунках торговельного і неторговельного характеру. Види чеків: на пред'явника, іменний, ордерний. Строк дії та строк обороту чеків.

Розрахунки за допомогою платіжних карток.

Використання векселів в міжнародних розрахунках. Види векселів, функції індосаменту. Особливості операцій банків з векселями.

Способи здійснення міжнародних платежів, платежі через міжбанківські системи комунікацій.

Особливості системи комунікацій СВІФТ.

Обслуговування банками фізичних осіб з переказу коштів за кордон здійснюється за допомогою спеціальних платіжних систем, таких як Western Union та MoneyGram.

Тема 6. Документарні форми розрахунків

Поняття та учасники документарного інкасо.

Види документарного інкасо. Інкасо "документи проти платежу" і "документи проти акцепту".

Основні складові операції з розрахунків документарним інкасо.

Витрати по інкасовій операції. Уніфіковані правила для документарних інкасо. Співставлення чистого і документарного інкасо.

Поняття та учасники документарного акредитиву.

Види та конструкції документарного акредитиву: відзивний, безвідзивний, підтверджений, покритий (депонований), непокритий (гарантований), експортний, імпортний, переказний (трансферабельний), компенсаційний, револьверний, резервний (стенд-бай) акредитиви.

Основні складові операції з розрахунків документарним акредитивом: узгодження умов, відкриття та виконання.

Акредитивне доручення. Витрати по акредитивній операції. Уніфіковані правила та норми для документарних акредитивів.

Переваги та недоліки використання документарного акредитива в міжнародних розрахунках. Співставлення акредитиву та інкасо.

Тема 7. Банківська гарантія в міжнародних розрахунках

Загальні принципи і правові засади банківського гарантування.

Сутність поручництва. Механізм надання поручництва і гарантії.

Типи гарантій: відзивні і безвідзивні, умовні та безумовні. Форми гарантій: прямі та контргарантії. Види гарантій: платіжні та контрактні.

Види гарантій, які часто застосовують в операціях із зарубіжними країнами.

Роль банківських гарантій для забезпечення платіжних зобов'язань контрагентів за угодами.

Учасники гарантійних операцій і взаємовідносини між ними.

Тема 8. Фінансування міжнародних розрахунків

Роль кредиту при здійсненні міжнародних розрахунків, його види та зв'язок з умовами платежу.

Види банківського кредиту та організація кредитування розрахунків за імпортом.

Особливості кредитування на основі векселя. Особливості кредитування на основі акредитива.

Особливості кредитування розрахунків на основі банківських кредитних ліній. Експортний кредит. Обліковий кредит (врахування векселів). Овердрафт.

Види банківського кредиту та організація кредитування розрахунків при експорті.

Операції експортного факторингу. Переваги та недоліки експортного факторингу. Види та моделі експортного факторингу. Принципи визначення вартості факторингу.

Операції експортного форфейтингу. Етапи форфетування. Базові схеми форфейтингового фінансування. Принципи визначення вартості форфейтингу. Відмінності форфейтингу від факторингу та від операції із врахування векселів.

Операції експортного лізингу. Особливості розрахунків лізингових платежів та ефективності лізингової угоди для банку.

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1.

Валютні відносини та операції як сфера здійснення міжнародних розрахунків

Питання до семінарських занять

1. Сутність і співвідношення понять "міжнародні розрахунки" та "валютні операції"
2. Основи організації валютних відносин в Україні.
3. Сутність та види валютних операцій

Тема 2.

Основи організації міжнародних розрахунків

Питання до семінарських занять

1. Особливості та структура міжнародних розрахунків.
2. валютні та платіжні умови міжнародних розрахунків.
3. ризики здійснення міжнародних розрахунків.

Тема 3.

Валютні рахунки в міжнародних розрахунках

Питання до семінарських занять

1. Банківські кореспондентські рахунки.
2. Порядок відкриття та використання рахунків в іноземній валюті в Україні.
3. Порядок відкриття та використання рахунків за межами

Тема 4.

Особливості документообігу при міжнародних розрахунках

Питання до семінарських занять

1. Характеристика зовнішньоекономічного контракту.
2. Види документів, які використовуються при міжнародних поставаннях.
3. Угоди на міжбанківському валютному ринку.

Тема 5.

Способи платежів у міжнародній торгівлі

Питання до семінарських занять

1. Авансові платежі і розрахунки між сторонами за відкритим рахунком.
2. Платежі з використанням чеків, платіжних карток та векселів у міжнародних розрахунках.
3. Способи здійснення міжнародних платежів.

Тема 6.

Документарні форми розрахунків

Питання до семінарських занять

1. Міжнародні розрахунки за допомогою інкасо.
2. Міжнародні розрахунки за допомогою акредитиву.

Тема 7.

Банківська гарантія в міжнародних розрахунках

Питання до семінарських занять

1. Принципи та суть банківського гарантування.
2. Учасники гарантійних операцій та відносини між ними.

Тема 8.

Фінансування міжнародних розрахунків

Питання до семінарських занять

1. Види і форми міжнародного кредиту.
2. Факторингові та форфейтингові операції багків.
3. Лізингові операції банків.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Тестові завдання

1. Обміном іноземної валюти в Україні є:

- а) операція з продажу іноземної валюти за гривні;
- б) операція з купівлі (продажу) однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту;
- в) операція з продажу валютних цінностей за гривні;
- г) операція торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України.

2. Суб'єктами міжбанківського валютного ринку України є:

- а) Національний банк України;
- б) уповноважені банки;
- в) уповноважені фінансові установи;
- г) міжнародні фінансові організації.

3. Операція продажу іноземної валюти в Україні – це:

- а) операція торгівлі іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України;
- б) операція з продажу іноземної валюти за гривні;
- в) операція з продажу валютних цінностей за гривні;
- г) операція з купівлі (продажу) однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту.

4. Валютною операцією в Україні вважають:

- а) операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності;
- б) операції, пов'язані з використанням валютних цінностей у міжнародному обігу як засобу платежу;
- в) операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей;
- г) операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій між резидентами у гривні;
- д) операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей, за винятком операцій у гривні.

5. Не потребують отримання індивідуальної ліцензії НБУ такі операції:

- а) розміщення валютних цінностей на рахунках і у вкладах за межами України;
- б) платежі у іноземній валюті за межі України у вигляді процентів за кредит;
- в) використання іноземної валюти на території України як засобу платежу або як застави;

г) платежі у іноземній валюті, що здійснюються резидентами за межі України на виконання зобов'язань у цій валюті перед нерезидентами щодо оплати продукції;

д) здійснення інвестицій за кордон шляхом придбання цінних паперів.

6. Валютний курс в Україні встановлюється:

а) виключно Національним банком України;

б) Національним банком України на основі аналізу кон'юнктури ринку;

в) Національним банком за погодженням з Кабінетом Міністрів України;

г) Національним банком України за погодженням з Міжнародним валютним фондом.

6. Міжнародні розрахунки – це:

а) грошові розрахунки між суб'єктами господарювання і громадянами різних країн, які пов'язані з рухом товарно-матеріальних цінностей та послуг у міжнародному обороті;

б) грошові розрахунки між суб'єктами господарювання, які пов'язані з виконанням експортно-імпортних операцій;

в) грошові розрахунки між центральними банками, які пов'язані з виконанням взаємних зобов'язань.

7. Уповноважений банк може здійснювати міжбанківські розрахунки в іноземній валюті з:

а) банками (резидентами і нерезидентами), встановлюючи прямі кореспондентські відносини з банками резидентами, використовуючи СЕП НБУ в мультивалютному режимі;

б) юридичними особами нерезидентами;

в) юридичними і фізичними особами (резидентами і нерезидентами).

8. Використання іноземної валюти як засобу платежу – це:

а) розрахунок під час здійснення валюто-обмінної операції;

б) розрахунок між банками резидентами і нерезидентами України;

в) розрахунок за продукцію, роботи, послуги, об'єкти права інтелектуальної власності та інші майнові права.

9. Міжнародні розрахунки регулюються:

а) національним законодавством;

б) національним законодавством, міжнародними законами, правилами та звичаями, що склалися у світі;

в) уніфікованими міжнародними документами.

10. Сутність усіх форм валютних обмежень полягає у тому, що:

а) держава вводить прямий контроль за обігом іноземної валюти та усім механізмом міжнародних розрахунків;

б) резиденти та нерезиденти, які отримують іноземну валюту, зобов'язані продати її державі в повному обсязі чи частково за офіційним валютним курсом;

в) держава не контролює обіг іноземної валюти та міжнародні розрахунки, резиденти та нерезиденти, які отримують іноземну валюту, не зобов'язані продати її державі в повному обсязі чи частково за офіційним валютним курсом.

11. До валютно-фінансових та платіжних умов контракту належать такі елементи:

- а) преамбула, форс-мажорні обставини, пакування, маркування;
- б) Інкотермс, акредитив, інкасо, банківська гарантія;
- в) валюта ціни, валюта платежу, умови платежу, засоби платежу, форми розрахунків, банки, через які будуть здійснюватися розрахунки.

12. Валюта ціни – це:

- а) валюта, в якій виражена ціна товару за контрактом;
- б) валюта, в якій оплачуються зобов'язання імпортера;
- в) валюта, в якій оплачуються зобов'язання банків-кореспондентів.

13. Уніфікований документ, який визначає момент переходу ризиків, випадкової загибелі чи пошкодження товару від продавця до покупця, регламентує, хто (продавець чи покупець) організовує перевезення товару, його завантаження, розвантаження, оплачує страхування товару, здійснює його митне оформлення:

- а) вексельна конвенція;
- б) Правила Інкотермс;
- в) Декрет про валютне регулювання та валютний контроль в Україні.

14. У Правилах Інкотермс умова EXW (франко-завод) означає, що:

а) зобов'язання продавця за цими умовами вважаються виконаними після того, як він відповідно до контракту та інструкцій покупця передає товар перевізнику, вказаному покупцем;

б) передбачає мінімальний ризик для продавця. Відповідно до неї обов'язки продавця вважаються виконаними після пред'явлення товару покупцеві на своєму підприємстві. Усі витрати і ризики, пов'язані з доставкою товару до місця призначення, несе покупець;

в) продавець зобов'язаний сплатити транспортні витрати, пов'язані з доставкою товару у пункт призначення, але ризики, пов'язані з доставкою товару, переходять на покупця в момент передачі товару перевізнику.

15. Яка група термінів Інкотермс встановлює, що до обов'язків продавця входить доставка товару в країну покупця, він несе всі витрати

і ризики:

- а) група E;
- б) група F;
- в) група C;
- г) група D.

16. Виплата покупцем погоджених у контракті сум до передачі товаророзпорядчих документів і самого товару в розпорядження покупця – це:

- а) платіж готівкою;
- б) платіж авансом;
- в) платіж у кредит.

17. Способи оформлення, передавання й оплати товаророзпорядчих і платіжних документів, які використовуються в міжнародній комерційній

і банківській практиці, – це:

- а) форма розрахунків;
- б) засіб розрахунків;
- в) спосіб розрахунків.

18. Валюта України; платіжні документи та інші цінні папери (акції, облигації, купони до них, бони, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, ощадні книжки, інші фінансові та банківські документи), виражені у валюті України; іноземна валюта; платіжні документи та інші цінні папери (акції, облигації, купони до них, векселі (тратти), боргові розписки, акредитиви, чеки, банківські накази, депозитні сертифікати, інші фінансові та банківські документи), виражені в іноземній валюті або банківських металах; банківські метали – це:

- а) валютні цінності;
- б) валютні операції;
- в) конвертована валюта.

19. Валютні операції – це:

а) операції, пов'язані з переходом права власності на валютні цінності, за винятком операцій, що здійснюються між резидентами у валюті України;

б) операції, пов'язані з використанням валютних цінностей в міжнародному обігу як засобу платежу, з передаванням заборгованостей та інших зобов'язань, предметом яких є валютні цінності;

в) операції, пов'язані з ввезенням, переказуванням і пересиланням на територію України та вивезенням, переказуванням і пересиланням за її межі валютних цінностей.

20. Міжнародний кореспондентський рахунок – це:

а) поточний рахунок юридичної особи – нерезидента у вітчизняному банку;

б) рахунок, на якому відображено операції, здійснені банком однієї країни за дорученням і за рахунок іншої;

в) депозитний рахунок відкритий фізичною особою в іноземному банку.

21. Будь-який комерційний банк, офіційно зареєстрований на території України, що має ліцензію Національного банку України на здійснення валютних операцій, а також здійснює валютний контроль за операціями своїх клієнтів – це:

- а) банк-кореспондент;
- б) уповноважений банк;
- в) банк-резидент.

22. Поточний рахунок – це:

а) рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей і здійснення розрахунково-касових операцій за допомогою

платіжних інструментів відповідно до умов договору та вимог законодавства України;

б) рахунок, що відкривається банком клієнту на договірній основі для зберігання грошей, що передаються клієнтом в управління на встановлений строк або без зазначення такого строку під визначений відсоток (дохід) і підлягають поверненню клієнту відповідно до законодавства України та умов договору;

в) рахунок вкладника, що відкривається банком клієнту на договірній основі для здійснення міжнародних розрахунків і валютних операцій.

23. Поточний рахунок в іноземній валюті відкривається суб'єкту господарювання для:

а) зберігання грошей і проведення розрахунків у межах законодавства України в безготівковій та готівковій іноземній валюті;

б) здійснення поточних операцій, визначених законодавством України;

в) здійснення інвестицій за кордон, розрахунків за купівлю-продаж облігацій зовнішньої державної позики України;

г) зарахування, використання і погашення кредитів (позик, фінансової допомоги) в іноземній валюті, для надходження іноземних інвестицій в Україну відповідно до законодавства України.

д) усі відповіді правильні.

24. На поточні рахунки в іноземній валюті юридичних осіб-резидентів зараховуються через розподільні рахунки такі кошти:

а) за платіжними документами на ім'я власника рахунку, увезеними на територію України і зареєстрованими митними органами під час в'їзду в Україну (у ввізній митній декларації робиться відмітка уповноваженого банку про прийняття платіжних документів, а копія митної декларації залишається в уповноваженому банку);

б) перераховані з-за кордону нерезидентами за зовнішньоекономічними контрактами (договорами, угодами);

в) перераховані з-за кордону нерезидентами як повернення позик в іноземній валюті, отриманих від резидентів, а також ті, які були розміщені резидентами на вклади (депозити) за кордоном;

г) куплені, обміняні уповноваженим банком України за дорученням власника рахунку за національну або іншу іноземну валюту відповідно до законодавства України.

25. На поточні рахунки в іноземній валюті юридичних осіб-резидентів зараховуються безпосередньо на поточні рахунки такі кошти:

а) повернені з будь-яких причин нерезидентом, на користь якого були перераховані раніше;

б) перераховані як благодійний внесок юридичною особою-резидентом за наявності індивідуальної ліцензії Національного банку;

в) перераховані з-за кордону нерезидентами у формі кредитів (позик, фінансової допомоги);

г) перераховані як кредит, позика, фінансова допомога відповідно до договору;

д) перераховані з власного вкладного (депозитного) рахунку в уповноваженому банку відповідно до договору банківського вкладу.

26. Уповноважені банки України відкривають кореспондентські рахунки в банках-нерезидентах в іноземній валюті:

- а) у порядку, що встановлений згідно із законодавством України;
- б) у порядку, що встановлений у країнах реєстрації цих банків;
- в) у порядку, що встановлений міжнародними правилами.

27. Рахунок Лоро – це:

- а) рахунок відкритий юридичною особою-нерезидентом України в українському банку;
- б) рахунок відкритий вітчизняним банком в іноземному банку-кореспонденті;
- в) рахунок відкритий іноземним банком-кореспондентом у вітчизняному банку.

28. Уповноважені банки повинні:

- а) здійснювати обов'язковий продаж 50 % виторгу експортера;
- б) використовувати в якості форми розрахунків у рамках торгівельного обороту документарне інкасо;
- в) вимагати від своїх клієнтів всі необхідні документи для підтвердження легальності валютної операції.

29. Якому терміну з Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів (Інкотермс) відповідає подана характеристика базисних умов постачання: "Перетинання товаром поручнів судна у відповідному порту відвантаження за умови сплати фрахту та забезпечення морського страхування від ризику втрати чи пошкодження товару під час транспортування. Продавець здійснює митне очищення товару для експорту, а також несе витрати щодо постачання товару у порт призначення, забезпечує страхування. Морський або внутрішній водний вид транспорту":

- а) CIF – вартість, страхування і фрахт (назва порту призначення);
- б) DAF – постачання до кордону (назва місця поставки);
- в) FAS – франко вдовж борта судна (назва порту відвантаження).

30. Якому терміну з Міжнародних правил інтерпретації комерційних термінів (Інкотермс) відповідає подана характеристика базисних умов постачання: "Надання нерозвантаженого товару в розпорядження покупця у відповідному місці призначення за умови сплати всіх витрат щодо постачання. Продавець здійснює митне очищення товару для експорту, несе всі витрати та ризики, пов'язані з постачанням товару до місця призначення. Вид транспорту будь-який":

- а) CPT – фрахт/перевезення сплачено до (назва міста призначення);
- б) DDU – постачання без сплати мит (назва місця призначення);
- в) EXW – франко-завод (назва міста).

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ

1. Товар поставляється на експорт. Умовні дані до задачі (у національній грошовій одиниці – грн.). Вихідні дані: вартість товару 80 000 грн; доставка у порт відправлення 2550 грн; вартість навантажувально-розвантажувальних робіт із вивантаженням товару вздовж борту судна 10950 грн; вартість доставки товару на борт судна і його складування 7700 грн; витрати на фрахт до порту призначення 90 000 грн; вартість навантажувально-розвантажувальних робіт у країні-імпортера 7600 грн; доставка на склад покупця 5340 грн; страхування доставки до порту призначення 6600 грн; повідомлення покупця про доставку товару 940 грн. Визначити ціну FOB.

2. Товар поставляється на експорт. Умовні дані до задачі (у національній грошовій одиниці – грн): вартість товару 78 000 грн; – доставка у порт відправлення 10550 грн; вартість навантажувально-розвантажувальних робіт із вивантаженням товару вздовж борту судна 8950 грн; вартість доставки товару на борт судна і його складування 6700 грн; витрати на фрахт до порту призначення 120000 грн; вартість навантажувально-розвантажувальних робіт у країні-імпортера 5600 грн; доставка на склад покупця 4340 грн; страхування доставки до порту призначення 5600 грн; повідомлення покупця про доставку товару 740 грн. Визначити ціну CIF.

3. Підприємство-резидент «Рондо» на підставі договору купівлі-продажу з підприємством-нерезидентом «Глорі» одержало товар на суму 27 500 дол. США, у т.ч. транспортні послуги на території України на 2500 дол. США (відповідно до рахунку-фактури) на умовах того, що перевезення оплачене до пункту призначення. Даний товар обкладається митом за ставкою 11 %, ставка митного збору 0,2%. Курс НБУ на дату оформлення вантажної митної декларації – 27,15грн./дол.. США. Необхідно розрахувати вартість товару, митну вартість, суму мита, ПДВ.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Платежі та розрахунки в міжнародному бізнесі: суть, суб'єкти, особливості.
2. Подільні та неподільні акредитиви.
3. Покриті та непокриті акредитиви.
4. Чеки: характеристика та механізм розрахунку.
5. Гарантія авансового платежу: характеристика та особливості.
6. Етапи розвитку міжнародної торгівлі.
7. Форфейтинг: особливості і вимоги.
8. Розрахунки та платежі в комісійних та консигнаційних операціях.
9. Інкасо: характеристика, механізм розрахунку, переваги та недоліки для експортера та імпортера.
10. Відкличні та безвідкличні акредитиви.
11. Револьверні акредитиви.
12. Платіжна гарантія на випадок несплати: характеристика та особливості.
13. Причини виникнення кореспондентських міжбанківських відносин. Критерії вибору банку-кореспондента.
14. Роль валют та їх аналогів у міжнародних розрахунках.
15. Банківський ризик у міжнародних розрахунках, способи усунення та мінімізації.
16. Класифікація посередників у міжнародній торгівлі.
17. Охарактеризуйте коротко роль банків у міжнародних розрахунках, залежно від виду розрахунку (від мінімальної до максимальної участі).
18. Акредитив із червоною смугою.
19. Банківські гарантії: характеристика та особливості.
20. Коносамент: суть, функції, види.
21. Гарантія пропозиції або конкурсна (тендерна) гарантія: характеристика та особливості.
22. Основні види ризиків у міжнародних розрахунках.
23. Валютний ризик у міжнародних розрахунках, способи усунення та мінімізації.
24. Роль посередників у міжнародній торгівлі.
25. Акредитиви: характеристика, механізм розрахунку, переваги та недоліки для експортера та імпортера.
26. Переказні та непереканні акредитиви. Сфера застосування.
27. Види чеків.
28. Гарантія виконання: характеристика та особливості.
29. Види кореспондентських рахунків.
30. Ризик країни у міжнародних розрахунках: способи мінімізації та усунення.
31. Ризик контрагента у міжнародних розрахунках, способи мінімізації та усунення.

32. Платежі та розрахунки в різних видах міжнародної торгівлі.
33. Програми комплексного фінансування та страхування експортно-імпортних операцій у країнах світу.
34. Використання пластикових карток у міжнародних розрахунках.
35. Використання інтернет-платежів у міжнародних розрахунках.
36. Форми міжнародного кредиту.
37. Комерційний та банківський кредит.
38. Вартість міжнародного кредиту.
39. Кредитні угоди.
40. Нетрадиційні форми фінансування зовнішньоекономічних операцій.
41. Суть міжнародного клірингу, факторингу, форфейтингу.
42. Види міжнародного лізингу. Схема проведення цих операцій, сфери застосування.

Приклад завдань до заліку

Теоретична частина

1. Організація міжнародних розрахунків за допомогою документарного інкасо.
2. Сутність та основні форми валютного арбітражу.

Тестове завдання.

1. Міжнародні розрахунки – це:
 - а) розрахунки по грошових вимогах і зобов'язанням, що виникають у зв'язку з економічними відношеннями між юридичними особами і громадянами різних країн;
 - б) міжбанківські розрахунки;
 - в) розрахунки, виконані відповідно до міжнародних угод урядів різних країн.
2. Індивідуальна ліцензія на відкриття рахунку за межами України надає право на:
 - а) відкриття будь-якої кількості рахунків у визначеному іноземному банку в певній країні;
 - б) відкриття в іноземних банках одного рахунку;
 - в) відкриття одного рахунку у визначеному іноземному банку у певній країні.
3. Кореспондентський рахунок – це:
 - а) поточний рахунок підприємства в банку;
 - б) депозитний рахунок фізичної особи в банку;
 - в) рахунок одного банку, відкритий в іншому банку.
4. Для здійснення розрахунків банки укладають між собою договір, у якому відбито:
 - а) види послуг, форми, порядок, умова їхнього надання;
 - б) кількість кореспондентських рахунків, відкритих в односторонньому порядку;

в) кількість кореспондентських рахунків, відкритих у двосторонньому порядку.

5. Ліцензія фізичної особи на відкриття рахунку в іноземному банку може бути відкликана у випадку:

а) якщо фізична особа надала недостовірну інформацію, порушила умови надання ліцензії;

б) якщо фізична особа надала у встановлений термін інформацію в податкову інспекцію;

в) якщо фізична особа не надала зведення про джерела одержання іноземної валюти.

6. На поточний валютний рахунок, відкритий фізичною особою в банку України може бути зарахована:

а) валюта по платіжних документах;

б) авансовий платіж в іноземній валюті за надані послуги, відвантажені товари;

в) виторг в іноземній валюті, отриманий по експортно-імпортній операції.

7. Основні принципи організації розрахунків в іноземній валюті в Україні:

а) обов'язковий 50 % продаж валютного виторгу експортерів;

в) обов'язкове надання в НБУ інформації про клієнтів, що відкривають рахунки в іноземній валюті;

г) обов'язкове декларування в НБУ валютних цінностей нерезидентів, що перебувають за межами України.

8. Уповноважені банки зобов'язані:

а) зараховувати валютний виторг від експортної операції клієнта банку на технічний рахунок у НБУ;

б) використовувати в якості засобу платежу в розрахунках між резидентами і нерезидентами в рамках торгового обороту інкасо;

в) при проведенні розрахунків по експорту та імпорту жадати від клієнтів надання документів підтверджуючих операцію.

9. У міжнародному торговому контракті додатково відбито:

а) найменування і номер контракту, дата і місце його укладання;

б) кількість і якість товару;

в) можливість і порядок внесення доповнень і змін у контракт;

г) санкції і рекламації.

10. Умова перерахунку валюти ціни або валюти платежу при зміні курсів валют – це:

а) умова платежу;

б) валютна обмовка;

в) валюта контракту.

Практичне завдання

Клієнти вашого банку, яким відкрито вкладні рахунки в іноземній валюті, звернулися з проханням здійснити такі операції з валютними цінностями. Перелічите необхідні документи, які клієнти повинні надати в банк. Які операції буде здійснено, поясніть свою відповідь.

Клієнт 1. Зарахувати на вкладний рахунок суб'єкта господарювання 5000 доларів США з його поточного валютного рахунку, а після закінчення строку дії договору вклад та нараховані відсотки виплатити готівкою.

Клієнт 2. Перерахувати 200 доларів з депозитного валютного рахунку фізичної особи на його поточний валютний рахунок, але ощадна книжка була втрачена.

Клієнт 3. Зарахувати на вкладний депозитний рахунок фізичної особи 100 євро отримані готівкою від юридичної особи за виконані роботи.

Клієнт 4. Малолітня фізична особа, якій виповнилося 13 років бажає розірвати достроково договір банківського вкладу і отримати готівкою вклад та нараховані відсотки.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

Тема 1.

Валютні відносини та операції як сфера здійснення міжнародних розрахунків

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Еволюція та особливості міжнародного валютного ринку.
2. Що таке ринок матеріальних активів, ринок фінансових активів?
3. Які особливості ринку євровалют?
4. Фінансові посередники на міжнародному валютному ринку.
5. Проблеми державного регулювання міжнародного фінансового ринку.
6. Інструментарій міжнародного валютного ринку.
7. Інструментарій ринку капіталів.
8. Операції з золотом на міжнародних фінансових ринках.

Теми есе

1. Інтервенції на валютних ринках як інструмент курсової та грошово-кредитної політики
2. Стратегічні напрями курсової політики України у рамках моделі сталого економічного розвитку.

Тема 2.

Основи організації міжнародних розрахунків

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Необхідні передумови і форми взаємодії країн-учасниць ЄС у сфері грошово-кредитної та валютної політики.
2. Еволюція світової валютної системи.
3. Елементи валютної системи.
4. Міжнародний банківський бізнес.
5. Функції валютних резервів країни.

Теми есе

1. Проблеми формування валютного резерву України.
2. Охарактеризуйте вплив державного регулювання на стан валютного ринку в Україні.
3. Функції уповноважених банків як агентів валютного контролю.

Тема 3.

Валютні рахунки в міжнародних розрахунках

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Назвіть основні складові національної платіжної системи.
2. Визначте сутність глобальної платіжної системи.
3. Особливості відкриття, використання та закриття рахунків в іноземній валюті в різних країнах.
4. Сутність дистанційного банківського обслуговування.

5. Розвиток і перспективи систем електронного обміну даними.

Теми есе

1. Офшорний фінансовий сектор: тенденції розвитку та вплив міжнародного співтовариства.
2. Співвідношення обсягів міжбанківських неторговельних переказів та переказів іншими способами.

Тема 4.

Особливості документообігу при міжнародних розрахунках

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Зовнішньоторгівельна угода як база розрахункових та кредитних операцій.
2. Вибір валютно-фінансових умов контракту при експортно-імпортних операціях.
3. Шляхи раціоналізації розрахункових та кредитних операцій в зовнішньоекономічній діяльності українських підприємств.
4. Вибір валюти ціни та валюти платежу в умовах інфляції.
5. Вплив узгодженості умов поставки товарів на ефективність розрахунків.

Теми есе

1. Особливості оформлення різних типів документів у міжнародних розрахунках.
2. Специфічні умови та пункти зовнішньоекономічних контрактів.

Тема 5.

Способи платежів у міжнародній торгівлі

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Засоби та способи здійснення міжнародних платежів.
2. Архітектура та основні стандарти мережі СВІФТ.
3. Гарантування безпеки в мережі СВІФТ.
4. Міжнародні платіжні системи.
5. Відкритий рахунок як форма міжнародних розрахунків: проблеми та перспективи використання.
6. Напрямки удосконалення банківських телекомунікаційних систем.
7. Операції банків з вексями: аваль, акцепт, облік векселів, доміціляція, негоціація.

Теми есе

1. Організація розрахунків за допомогою платіжних карток. Нове у використанні платіжних карток.
2. Позитивні та негативні сторони розрахунків за допомогою банківських переказів.
3. Картковий бізнес у площині валютних розрахунків.
4. Інтернет-платежі в системі безготівкових розрахунків.

Тема 6.

Документарні форми розрахунків

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Класифікація акредитивів.
2. Охарактеризуйте зміст інкасового доручення.
3. Які документи використовують при угоді з акредитивом?
4. Як використовують акредитиви в розрахунках імпортери та експортери України.
5. Як використовують документарне інкасо в розрахунках імпортери та експортери України.

Теми есе

1. Порядок контролю за документами прийнятими на інкасо та Коштами при використанні документарних форм розрахунків.
2. Напрямки удосконалення використання в міжнародних розрахунках документарних форм розрахунків.

Тема 7.

Банківська гарантія в міжнародних розрахунках

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Механізм надання поруки та банківських гарантій.
2. Цілі і сфера застосування банківських гарантій.
3. Чим обумовлено використання контргарантії?
4. Охарактеризуйте контракти гарантію конкретного виду.

Теми есе

1. Використовуючи конкретний зовнішньоекономічний контракт, запропонуйте необхідні види гарантії, складіть схему їх комплексного використання.
2. Альтернативи банківських гарантійних операцій.
3. Ризики банківського міжнародного гарантування зовнішньоекономічних операцій.

Тема 8.

Фінансування міжнародних розрахунків

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Організація спільного фінансування експортних операцій Державним експортно-імпортним банком України та МБРР.
2. Міжнародний банк реконструкції та розвитку: держави-члени, акціонерний капітал і розподіл голосів.
4. Ринок єврокредитів: тенденції, структура, функції.
5. Міжнародні методики рейтингів при проведенні кредитного аналізу.

Теми есе

1. Порівняйте процедуру надання кредитів за різними кредитними лініями.
2. Загальний зовнішній довгостроковий борг України за кредитами в іноземній валюті.
3. Значення для України отримання міжнародних кредитів від МВФ.